

Genre: Poesi
Titel: Snöapan
Författare: Eva-Stina Byggmästar
Förlag: Fri Press
Sidantal: 49

”Snöapan” är titeln på Eva-Stina Byggmästars senaste diktsamling. Det är den andra boken i en planerad trilogi. Den första, ”Låt hjärtat tala hjärtats språk”, kom 2022 och bestod av 42 numrerade dikter, precis som ”Snöapan”, och en gissning är att den avslutande boken kommer att innehålla lika många.

Det här är Byggmästars tredje trilogi; glädje var temat på den första (”För upp en svan”, 1992, ”Framåt i blått”, 1994, ”Bo under ko”, 1997) och kärlek på den andra (”Älvdrottningen” 2006, ”Men hur små poeter finns det egentligen”, 2008, ”Vagga liten vagabond”, 2010).

Nu riktar poeten blicken inåt i stället för utåt. Här spinner Byggmästar vidare på de ”samtal med kinesiska och japanska poeter och filosofer” som påbörjades i ”Låt hjärtat tala hjärtats språk”, står det på bokens baksida.

Det handlar om pacifism, meditation, tedrickning, koncentration och andning:

”Andas ut / och tar ett djupt / andetag igen // låter luften / fylla mig // det här är friden / bortom friden // det här är både / början och slut // det här är mer / än kärlek

Det är avskalat, minimalistiskt. Många dikter är korta, två till tre strofer bara, och den enda dikten som sträcker sig över ett uppslag är den sista.

I bokens andra dikt finns en ”hon” som har ett rum som hon kallar för bibliotek. Det består av endast tre böcker men de är ”valda med stor omsorg”. Att poeten väljer siffran tre kan inte vara en slump, tre är tillsammans med sju och nio de mest magiska talen.

Siffran tre återkommer:

”En gång ägde / jag tre teskålar – // en svart med / gräsgula fläckar / likt en hares päls / en duvblå med / några violettera fläckar // och en svagt grönaktig / som förde tankarna / till vattnet i en damm / där en skygg gammal / padda gjort sig / hemmastadd / på botten”

Hur ska vi kunna tänka på grönt som bara grönt efter att ha läst detta?

Eva-Stina Byggmästar är en språkekvilibrister och vida hyllad för sin ordkonst. Genom åren har hon förärats ett tjugotal litterära priser och utmärkelser i både Finland och Sverige. Hon är också konstnär och essäist och fördjupar sig i olika författares, helgons och filosofers liv. I fjol kom ”Alla landskap inom mig – Om gudar, helgon och poeter”, som till största delen består av essäer publicerade i kulturtidskriften Ad lucem genom åren.

Byggmästar var bara 19 år när hon debuterade med ”I glasskärvernans rike” 1986. ”Snöapan” är hennes 25:e bok och flera av hennes böcker har utkommit på mindre förlag. Att göra som hon själv vill lärde hon sig genom att läsa Sirkka Turkkas dikter, skriver hon i en minnesruna över Turkkas liv och gärning (Horisont 4/2021).

Vi känner Byggmästar som naturlyriker – som trädens, gräsets, vattnets, fjärlarnas och (vardags)tingens poet. Hon är en världsmedborgare bosatt i Österbotten och skriver lika innerligt om trasmattor och lador som apelsinblommor, bambu och kroppstvagning i Japan:

”Jag går / till badhuset // betalar för / en ren tvättlapp / och handduk // med den intvålade / tvättlappen gör / jag lugna cirklande / rörelser // närmare och / närmare hjärtat”

Hjärtat är kroppens centrum. Där bor känslorna. Hjärta och andning, villkor för liv. Meditationen ett undantag, ett vilorum och en evighet där diktjaget blir tidlös, tiden är oändlig, hen är ”äldre än ljuset /.../ tiden före tiden /.../ tigersprånget över månens sjö”.

Men livet är förgångligt och döden kan komma med livets viktigaste insikt:

”I dödsögonblicket / såg jag tingen / som de verkligen var / och förstod // att också jag hade levat / ett fjärlsliv – fladdrat glatt / på papperstunna vingar / runt en brinnande låga”.

Yvonne Granqvist